

Чек-лист

Історія в школі

МЕТА: забезпечення позитивної національної самоідентифікації та високої самоповаги учнів. Саме ця мета тягне за собою бажані для переважної більшості освітян наслідки у вигляді відповідного змісту і методики навчання.

МОТИВАЦІЯ – Учитель не лише знайомить школярів зі змістом і завданням курсів, підручниками, а знаходить можливість для **національного й патріотичного виховання**. Обов'язково слід розповісти про **становище українських земель** у той чи інший історичний період, **споконвічне прагнення українського народу до свободи, незалежності, створення власної держави**. Неабияке значення мають героїчні теми. Робиться наголос на тому, що на кожному історичному етапі українці **вели боротьбу із зовнішніми ворогами**, виборювали своє право на існування. Перед учнями постає велична галерея історичних образів: князів, гетьманів, керівників народних повстань, політичних діячів, борців за українську справу.

Виберіть афоризм у якості правила, дотримуйтесь його

- ✓ **Історія - найвищий учитель, в якого найгірші учні. (І. Ганді)**
- ✓ **Історія змушена повторюватись, тому що ніхто її не слухає. (Л. Пітер)**
- ✓ **Історія – скарбниця наших діянь, свідок минулого, приклад і повчання для сьогодення, застереження для майбутнього. (М. Сервантес)**

СЬОГОДНІ: Представляю цікавий матеріал з проблем змістовного модулю

Учням 5–7 класів важливо пояснити, щоб вони зрозуміли, **що таке історія** і чим займаються історики. Під час викладання історичних дисциплін на цих паралелях передусім треба докласти зусиль, щоб учні мали можливість дізнатися більше про різні історичні факти, які визначають епоху, отже, є найсуттєвішими; постійно розвивати в учнів вміння і навички **працювати з історичними фактами**, що дають узагальнену картину минулого; **формувати розуміння історичної хронології, причинно-наслідкових зв'язків**, відчуття епохи, неминучність руху суспільства до історичного прогресу. Важливим інструментарієм історичного пізнання на цьому етапі вивчення історії стануть

шкільні підручники, посібники, хрестоматії з історії, історичні атласи, контурні карти, збірники дидактичних вправ, зошити з історії тощо.

ЗГОДОМ: Де буду використовувати

Знання, які здобувають учні, переходячи із класу в клас, повинні розширювати їхнє логічне мислення, розвивати вміння та навички до історичного пізнання. Цей новий етап роботи потрібно реалізувати під час викладання історичних курсів у 8-х та 9-х класах. Розкрити перед учнями великий шлях, пройдений українським народом починаючи від становлення гетьманської держави, національно-державницьких ідей другої половини ХІХ ст. і до початку української революції 1917 р., — одна з основних проблем, яку має реалізувати вчитель. Вивчення історії України має збігатися із загальним контекстом всесвітньої історії. Школярі повинні навчитись аналізувати й узагальнювати історичний матеріал, визначати суть, причини, значення історичних подій, вміти самостійно працювати із різноманітними джерелами інформації, готувати доповіді та виступати перед однокласниками.

Під час вивчення курсів історії України та всесвітньої історії важливо сформулювати у старшокласників поняття про **національні, міжнаціональні та загальнолюдські цінності**. У зв'язку з цим потрібно звернутися до історичних понять та термінів: крах тоталітаризму і перемога демократії, тенденція посилення європейської інтеграції, еволюційне просування демократичних країн до соціально орієнтованого громадянського суспільства. У поєднанні з історичним поняттям «державність України» все це дає можливість виробити у старшокласників цивілізаційний погляд на історію і суспільство, яке може бути визначено такою оцінкою: *«Я — громадянин України, я — громадянин Європи, я — громадянин світу»*.

ЗАВЖДИ: аналізую, систематизую

Практикою доведено, що високу ефективність мають уроки, на яких використовуються прийоми коментованого читання підручника, робота з текстами підручників та посібників, історичними документами, малюнками, дидактичними вправами. Зустрічі з історією не можуть обійтись без звернення до історії рідного краю. Діти повинні розуміти не лише загальні історичні процеси, а й уміти локалізувати їх. Запропонована фахівцями модель вивчення історії рідного краю може мати такий вигляд:

Історична доба	Головні події в історії України	Основні події в історії рідного краю

Плануючи роботу з учнями 10–11-х класів, учитель орієнтується на розвиток логічного мислення старшокласників, їхні вміння і навички працювати самостійно. Такі форми проведення уроків, як **шкільна лекція, семінари, конференції, диспути, практикуми, міжпредметні уроки**, мають посісти у навчальному процесі пріоритетне місце. На наш погляд, буде доцільним проводити зі старшокласниками конференції за темами, які за обсягом містять найбільше навчального матеріалу і є соціально та політично важливими для формування школярів як громадян України. Зокрема в 10 кл. доцільним буде проведення учнівської конференції за темою «Українська революція і боротьба за збереження державної незалежності України 1917–1920 рр.»

Під **проблемним навчанням** розуміють сукупність методів, за допомогою яких перед учнями створюється проблемна ситуація, формулюються проблеми, визначаються шляхи їх вирішення та подається власне вирішення. Умовою для створення проблемної ситуації є включення в урок кількох, інколи суперечливих, поглядів з проблеми, що вивчається. Учні мають обрати правильну позицію та обґрунтувати її.

Вирішення проблемних завдань на уроці історії є найвищим етапом організації роботи з учнями. На відміну від звичайних уроків, проблемне навчання спирається не тільки на пізнання історичних фактів та подій, а й на **розкриття причинно-наслідкових зв'язків**. Правильне формулювання навчальної проблеми — одне з головних завдань, від якого залежить успіх та результативність уроку.

Характерною ознакою проблемного навчання є постановка перед учнями проблемної ситуації, яка спонукає їх не тільки користуватися готовими знаннями, але й самостійно (під керівництвом вчителя) здобувати нові знання.

Схематично це може мати такий вигляд:

